

I. N. D. N. J. C.
EX JURE GENTIUM.
TEXTUS.

Tollitur autem omnis obligatio solutione ejus, quod debetur, *vel*, si quis, consentiente creditore, aliud pro alio solverit. Nec interest, quis solvat, utrum ipse, qui debet, an alius pro eo; liberatur enim & alio solvente, sive sciente, sive ignorante debitore, vel invito eo, solutio fiat. Princ. Inst. Quib. mod. toll. oblig.

Scholion 1. Textus præsens non continet, nisi in postremo, merum placitum juris civilis, sed proponit jus gentium, sive naturale.

2. Solvetur id, quod debetur; sin aliud, consensus requiritur creditoris. Quidni pariter, si creditor sibi in solutum velit capere aliud pro alio, requireretur consensus debitoris, vel supplens eundem auctoritas adjudicantis? Nullo igitur colore juris naturalis pingi potest doctrina, qua permittit creditori, ut e. g. occultè accipiat equum loco 50. aureorum sibi debitorum, etsi equus notoriè, ejusdem, vel minoris pretii esset.

3. Tres in hoc textu sunt personæ: 1.) creditor, 2. debitor, 3.) alius, sive tertius, solvens pro secundo: creditorem sibi ipsi clam solvere ex re debitoris posse, jus naturale, ac civicum ignorant, etiamsi debitum & acceptum in re fungibili consisteret; multò minùs, si fuerint res, ad invicem non recipientes functionem.

4. Patronus hujus doctrinae, in praxi vix suadenda, frustra laudatur S. Thomas 2. 2. q. 66. art. 6. ad 3., in verba: ille, qui furtim accipit REM SUAM apud alium depositam, gravat depositarium, qui tenetur ad restituendam eam, vel ad ostendendum, se esse innoxium; unde manifestum est, quod peccat, & tenetur ad relevandam gravamen depositarii. Qui vero furtim accipit REM SUAM, apud alium INJUSTE DETENTAM, peccat quidem, NON, QUIA GRAVET EUM, qui detinet; & idem non tenetur ad restituendum aliquid, vel ad recompensandum; sed peccat CONTRA COMMUNEM JUSTITIAM, dum ipse sibi usurpat suae rei iudicium, juris ordine praetermissio; & idem tenetur Deo satisfacere, & dare operam, ut scandalum proximorum, si inde exortum fuerit, sedetur.
5. Propositiones sequentes nec modestia nostra condemnat, nec conscientia commendat, vel agnoscit; a.) Si habeas pro te tantum probabilitatem facti, non poteris tibi compensare; secus, si probabilitatem juris, in aliquibus casibus; ut in testamento minus solemni potest legatarius occulte surripere legatum heredi necessario, (ab intestato) quia probabile est, quod in eo testamento valeat legatum; & similiter potest haeres ab intestato hereditatem eripere ab herede per tale testamentum instituto; quia probabile est, illud esse nullum.
6. Si hinc ad annum tibi aliquis debitor sit certo 100, & prudenter judicas, quod non sit tunc soluturus, potes eos tibi hodie per compensationem retinere, aut surripere; quia cuilibet licet, quando res sua est in periculo, illius affectionem, vel pignus acquirere; teneris tamen ipsi de lucro inde cessante, & damno emergente, quia secus ille subiret poenam ante peccatum.
- c.) Potes surripere rem, quam tuus debitor mittebat ad alium in donum, aut in solutionem debiti, si nondum sit acceptata ab alio.
- d.) Si apud alium sit res tui debitoris titulo commodati, locati, aut pignoris, non potes ei surripere, quia facis ei injuriam. Si autem sit titulo puri depositi, ita, ut tum quoad usum, tum quoad administrationem, sit tui debitoris, putant, te posse ab eo surripere, quia sic materialiter est, quod inveniatur apud alium.
- e.) Si tuus debitor rem suam tibi commodavit, aut apud te deposuit, quamvis ex cap. bona fides de depos. & l. ult. C. eod. non possis eam tibi retinere in compensationem; tamen plures probabiliter has leges intelligunt tantum pro foro externo, non autem pro foro conscientiae.
- f.) Si apud te inveniatur aliquid tui debitoris defuncti, non hypothecatum aliis, potes illud tibi retinere in compensationem crediti, etiamsi talis retentio sit in praedictum creditorum defuncti, qui essent magis privilegiati, seu anteriores, nec ejus hereditas sufficeret pro omnibus; quia ea res apud te inventa videtur esse veluti pignus pro credito tuo.
- g.) Con-

e.) Condicio haec, ut e-
nem non est requiritur
morali secundum p-
habere, cum semper

h.) Si tuum creditum n-
debitoris auferendo, pe-
debitorem, & non pe-
nemo jus suum obtine-
rem tuam.

i.) Sed neque haec con-
postea moueat debitorem
condonationem, vel simi-
tuo.

k.) Similiter, si in co-
depositam, ex charite-
conatus a iudice ad
accidens, & inde
imputabitur.

l.) Quamvis compensari-
debito pecuniario; tan-
bita, non peccas, si n-
beas alium modum tibi
debitori potius imputa-

n.) Ex charitate teneris
iniquam fur; cum id p-
Agnosce haec propositio-
nouse; iustitiae permittit
rectum sequatur: qua-
tocius?

o.) Si feratur excommuni-
penditur is, qui in
aliu non facile suam crea-

p.) Imo, quamvis sente-
pensationem acceperint,
matio fertur pro peccat-
pi, non peccat, nisi p-
palem.

- g.) *Conditio hæc, ut creditum non possis aliâ viâ obtinere, ad occultam compensationem non est requisita ex justitiâ commutativâ, sed tantum legali; nec obligat sibi mortali secundum plures, & Tamburinus ait, in praxi vix in nostrâ ætate locum habere; cum semper sit difficile suum recuperare per auctoritatem judicis.*
- h.) *Si tuum creditum non possis aliâ viâ obtinere, nisi per vim & rapinam aliquid debitoris auferendo, peccas contra justitiam... nisi verò res tua extet in specie apud debitorem, & non possis eam recuperare ob reipublicæ perturbacionem, ita, ut nemo jus suum obtinere per judicem valeat; quia sic habes jus per te recuperandi rem tuam.*
- i.) *Sed neque hæc conditio est requisita ex justitiâ, sed tantum ex charitate, ut postea moneas debitorem ejusque hæredes, ne iterum solvant, quod fiet, fingendo condonationem, vel similem aliam equivocationem; compensando enim uteris jure tuo.*
- k.) *Similiter, si in compensationem tui crediti surripias rem debitoris apud tertium depositam, ex charitate tantum teneris cavere damnum, quod tertius pateretur, coactus à judice ad valorem depositi tuo debitori solvendum; quia hoc est per accidens, & indirectè provenit ex tuâ compensatione, nec tibi utenti jure tuo imputabitur.*
- l.) *Quamvis compensatio regulariter fieri debeat in re simili, puta in pecuniâ pro debito pecuniario; tamen si fiat in re diversâ, puta in veste, pro pecuniâ debita, non peccas, si non sequitur inde damnum grave debitoris; imò, si non habeas alium modum tibi compensandi, neque videris teneri de tali damno; quia sic debitori potiùs imputabitur, non volenti solvere debitum.*
- m.) *Ex charitate teneris cavere, ne ratione tuæ compensationis tertius patiatur tanquam fur; cum id per accidens & indirectè ex tuâ actione sequatur. Reflexio. Agnoscat hæc propositio malum, quod sequi potest ex occultâ actione compensationis; justitiæ permittit indirectè illud causare; charitatem jubet cavere, ne indirectum sequatur: quâ ratione verò id practicans sciet cavere, & poterit satis efficaciter?*
- n.) *Si feratur excommunicatio in omnes, qui surripuerunt bona Titii, non comprehenditur is, qui in compensationem aliquid ab eo surripuit, etiamsi poterat aliâ viâ facile suum creditum recuperare.*
- o.) *Imò, quamvis sententia excommunicationis dicat: non obstante, quòd in compensationem acceperint, adhuc quidam docet, non comprehendi; quia excommunicatio fertur pro peccato futuro, & qui retinet in futurum id, quod justè accepit, non peccat, etsi forè de præterito in accipiendo peccaverit contra justitiam legalem.*

p.) Si iuste tibi compensaveris, & interrogeris à iudice, *nun scias, quis acceperit, vel an ipse acceperis*, potes negare, etiam cum iuramento; quod probabile etiam est, inquit nonnemo, *quamvis per compensationem acceperis id, quod poteras alià vià facile recuperare*; quia respondes secundum mentem rationabilem iudicis interrogantis, quæ semper videtur esse, *an malè acceperis, non quoad modum, sed quoad iustitiam acceptionis.*

q.) In omnibus casibus, in quibus *recompensans* non tenetur restituere, nec etiam tenetur *alius* revelare de illo, *etiamsi excommunicatio specialiter feratur contra scientes, & non revelantes*; quia, cum non comprehendat principalem, nec etiam comprehendit *alios scientes*; ideoque possunt hi uti etiam *aquivocatione*, jurando, ut dictum est *de ipso recompensante.*

EX JURE CANONICO.

Continuatio Tituli XXXVIII. libr. V. Decretalium.

XX. **M**inister dandarum pœnitentiarum superior est Episcopus, ut pote cujus missione ac mandato, non aliter, eas dabit *ministri inferiores*; * esse hi soli possunt *presbyteri, non diaconi*; ** multò minùs alii clerici; *minimè alter sexus.* ***

* *Joan. 20. v. 21. 22.* Christus in vespere suæ resurrectionis primò discipulis suis dedit *missionem*, dicens: *sicut me misit pater, & ego mitto vos*; per hanc ipsos fecit *Apostolos*, quorum successores sunt Episcopi: Apostolatu dato mox subjungebatur potestas remittendi, & retinendi peccata: & hoc cum dixisset (pressius ad græcum *καὶ τὸ ἐπιπέω, & hoc dicens*) insufflavit, & dixit eis: *accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*: ergò principaliter mittebantur Episcopi ad remittenda, & retinenda peccata; qui sub se constitutis presbyteris hanc potestatem communicaverunt, ordinando eos ultimis illis verbis, sed salvâ sibi ac reservatâ semper *praviâ missione* ad dandas pœnitentias, quâ phrasi denotatur exceptio confessionum, impositio satisfactionum, & absolutio à peccatis. Et verò, si Apostolus *ad Rom. 10. v. 14.* dicat: *quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur?* à potiori dicendum: *quomodo peccata remittent, nisi mittantur?* S. IGNATIUS martyr, conditùs Theophorus, i. e. Deifer, qui vidit Christum in carne post resurrectionem, & interfuit rei, quæ supra *Joan. 20.* contigisse narratur, in *epist. ad Smyrneneses*, quæ est de septem ejus genuinis, tradidit generale præceptum hoc: *Nemo præter Episcopum aliquid agat eorum, quæ ad Ecclesiam pertinent; ipse est dispensator totius intelligibilis naturæ; & in aliâ ad Trallianos scripsit: necessarium est enim, vos nihil præter Episcopum facere, neque aliquid agere*: Ex hoc generali principio deduxit idem S. Antioche-

ne Ecclesie Episcopi
offere, neque SACR
fuerit secundum bea
LIANUS saculo II.
Mi ju habet summu
tatem sine Episcopi au
22. pœnitentiam refer
lyterum, si quis gravi le
diderit, sed potius apu
ravu communionem præ
um Carthagin III. an
citate pœnitentem, nisi
no Can. 14. XXVI.
quâ publicè pœnitens
ut hæc restitutio spec
nequidem occultè pœn
niti ab Episcopo missi
nura Episcopi, quar
& remittere vel retin
cretionis, dextricitatis
nem suppeditat Con
poscit, ut senectus IN
antem presbyter nullum
XVI q. 1. valde mirab
que proprii Episcopi l
videlicet pœnitentiam,

11 Tridentinum Sess. 14.
cùm nemo possit remitti
tate illud Joan. 20. v.
1. cap. 293. Ut nullu
nisi Episcopus, vel presb
capi & presbyteri, quib
datis usurpare alii debent.
aliud licet fidei communio
que est potestas clavium
cui Pictaviensis de an. 1
abrogans, qui in illâ dicit
dant, & in foro pœn
sunt, sive Treverensi L
presbyter non fuerit præf

112 Cap. 10. h. t. ubi In
scriptis: Nova quadam